

Helena Petrovna Blavatsky

SLAPTOJI DOKTRINA

Mokslo, religijos ir filosofijos sintezė

NĖRA RELIGIJOS AUKŠTESNĖS UŽ TIESĄ

I tomas

KOSMOGENEZĖ

ŠĮ VEIKALĄ SKIRIU VISIEMS TIKRIESIEMS KIEKVIENOS ŠALIES IR KIEKVIENOS RASĖS TEOSOFAMS, NES JIE JĮ IŠSIŠAUKĖ IR JIEMS JIS YRA PARAŠYTAS

ANOTACIJA

Helena Blavatskaja (rus. Елена Петровна Блаватская, angl. Helena Petrovna Blavatsky; 1831 08 12 – 1891 05 08) – iš Rusijos kilusi mokslininkė, religijos filosofė, orientalistė, teosofijos judėjimo pradininkė. Plačiai domėjosi okultizmu, spiritualizmu, laikoma viena svarbiausių asmenybių, įvedusių Theravados (seniausios egzistuojančios budizmo šakos) budizmą į Vakarų pasaulį, bei viena Naujojo Amžiaus sąjūdžio įkvėpėjų.

Svarbiausias veikalas – *The Secret Doctrine, the Synthesis of Science, Religion and Philosophy* (1888 m.), „Slaptoji doktrina, mokslo religijos ir filosofijos sintezė“, kurį autorė teigia užrašiusi vadovaujama Dvasinių Mokytojų.

Lietuvių skaitytojams pateikiame pirmojo šios knygos tomo „Kosmogenezė“ pirmos dalies „Kosminė evoliucija“ vertimą.

Šioje dalyje autorė atskleidžia visatos kilmę ir ankstyvąją mūsų Saulės sistemos raidą, remdamasi ciklinio visatos vystymosi koncepcija, perimta iš induizmo bei kitų senųjų dvasinių mokymų. Tam ji pasitelkia archainio manuskripto *Dzian knygos* Stansus ir juos išsamiai komentuoja.

I tome pateikti septyni Stansai atitinka ir aprašo septynias didžiąsias evoliucinio proceso stadijas, apie kurias kalbama indų šventraščiuose puranose kaip apie „Septynis Kūrimus“, o Biblijoje – kaip apie „Kūrimo Dienas“.

ĮVADAS PIRMAJAM LEIDIMUI

Autorė – tiksliau, rašytoja – laiko reikalinga atsiprašyti, kad taip ilgai užtruko su šio kūrinio išleidimu. Tai įvyko dėl autorės nesveikavimo ir užmojų platumo. Net ir šie dabar išleisti du tomai neišsprendė uždavinio ir netraktuoja juose išdėstytų dalykų išsamiai. Jau surinkta

gausi okultizmo istorijos medžiaga, liečianti didžiųjų arijų rasės adeptų gyvenimus ir įrodanti okultinės filosofijos ryšį su gyvenimo žygdarbiu, kaip tai yra ir kaip turėtų būti.

Jeigu šie tomai bus palankiai sutikti, tai bus dedamos visos pastangos, kad išsamiai išspręstų šiuo veikalu užsibrėžtą uždavinį.

Tikslinga pridurti, kad toks uždavinys nebuvo numatytas, kai pirmą kartą buvo paskelbta apie šio kūrinio paruošimą. Pagal pirminį planą *Slaptoji Doktrina* turėjo būti pataisytas ir papildytas *Atidengtosios Izidės* leidimas. Tačiau greitai tapo aišku, kad paaiškinimams, kurie galėtų papildyti jau išleistą minėtą kūrinį ir kitus ezoterinį mokslą liečiančius veikalus, reikalingas kitas dėstymo metodas, ir galų gale šiuose tomuose tėra ne daugiau kaip dvidešimt puslapių, paimtų iš *Atidengtosios Izidės*.

Autorė nemano, kad turėtų atsiprašyti skaitytojų bei kritikų už netobulą anglų kalbos mokėjimą ir už daugelį literatūrinio stiliaus trūkumų, kurie gali pasitaikyti šiuose puslapiuose. Būdama užsienietė, šią kalbą išmoko vėlesniais savo gyvenimo metais; anglų kalba buvo naudojama todėl, kad ji yra labiausiai paplitęs tarpininkas perduoti tiesoms, kurias paskelbti tapo jos pareiga.

Šios tiesos jokių būdu nėra pateikiamos kaip apreiškimai, autorė taip pat nepretenduoja tapti asmeniu, pirmą kartą pasaulio istorijoje atskleidusiu mistines žinias. Nes šiame veikalė išdėstytas tiesas galima rasti išbarstytas po tūkstančius didžiųjų Azijos bei ankstyvųjų Europos religijų šventraščių tomų, paslėptas akmenų raižiniuose bei simboliuose ir tik todėl iki šiol nepastebėtas. Dabar bandoma surinkti į vieną vietą seniausius pagrindus ir sudėlioti juos į vieną harmoningą ir neišardomą visumą. Vienintelis rašytojos pranašumas, lyginant su jos pirmtakais, yra tas, kad jai nereikia imtis asmeninių spekuliacijų bei teorijų. Nes šis veikalas yra dalinis išdėstymas to, ką ji pati sužinojo iš daugiau už ją žinančių, papildytas jos asmeninių tyrinėjimų bei stebėjimų rezultatų detalėmis. Daugelio čia pateikiamų faktų paskelbimas tapo būtinas, nes atsirado absurdiškų bei chimeriškų teorijų, kurioms per pastaruosius keletą metų atsidavė teosofai bei misticizmo mokiniai, pasiruošę

sukurti, kaip jie įsivaizdavo, ištisą mąstymo sistemą iš tų keletu anksčiau jiems paskelbtų faktų.

Nėra reikalo aiškinti, kad ši knyga nėra visa Slaptoji Doktrina, tai tėra tik keletas rinktinių fragmentų iš jos pagrindinių teiginių. Ypatingas dėmesys atkreiptas į kai kuriuos faktus, kuriuos įvairūs rašytojai ištraukė iš bendro Tiesos konteksto ir neatpažįstamai iškraipė.

Galbūt tikslinga paaiškinti, kad šiuose tomuose pateikti mokymai, nors ir neišsamūs bei padirki, jokių būdu nepriklauso kokiam nors vienai religijai, nei, pvz., indų, Zoroastro, chaldėjų ar egiptiečių, nei budizmui, islamui, induizmui ar krikščionybei. Slaptoji Doktrina yra jų visų esmė. Iš jos ištakų gimusios įvairios religinės sistemos dabar grįžta į savo pirmą elementą, iš kurio kilo, vystėsi ir materializavosi kiekviena paslaptis bei dogma.

Labiausiai tikėtina, kad šį veikalą dauguma vertins kaip patį absurdiškiausią prasimanymą, nes kas ir kada yra girdėjęs apie *Dzian knygą*?

Todėl šių eilučių autorė pasiruošusi priimti visą atsakomybę už šio veikalo turinį ir netgi nesibijo kaltinimų, kad visa tai tėra prasimanymas. Ji labai gerai suvokia, kad šis veikalas turi daug trūkumų. Tačiau, kad ir kaip fanatiškai daugeliui beatrodytų šio veikalo turinys, jo loginis ryšys bei nuoseklumas suteikia teisę šiai genezei atsidurti bent jau vienoje gretoje su šiuo metu taip atvirai šiandienos mokslo priimtomis „darbinėmis hipotezėmis“; todėl autorė tik į tai ir tepretenduoja. Be to, šis veikalas reikalauja atkreipti dėmesį ne į kokį nors dogmatinį autoritetumą, o į tai, kad jis tampriai susijęs su gamta ir ištikimas vienovės bei analogijos dėsniams.

Šio kūrinio tikslas gali būti nusakytas taip: įrodyti, kad gamta nėra „atsitiktinis atomų derinys“ ir parodyti žmogui jo teisėtą vietą visatos scheme; išgelbėti nuo iškraipymo archaines tiesas, esančias visų religijų pagrindu; iki tam tikro lygio atidengti pagrindinę vienovę, iš kurios jos visos yra kilę; pagaliau, parodyti, kad okultinė gamtos pusė dar niekada nebuvo prieinama šiandieninės civilizacijos mokslui.

Jeigu tai bent kiek įgyvendinta, rašytoja lieka tuo patenkinta. Šis veikalas parašytas tarnaujant žmonijai ir tik žmonija bei būsimos kartos gali jį teisti. Žemesnio apeliacinio teismo autorė nepripažįsta. Prie įžeidinėjimų ji priprato, su piktžodžiavimu ji susiduria kasdien; šmeižtams ji šypsosi su tylia panieka.

De minimis non curat lex.

H. P. B.
Londonas, 1888 m. spalio mėn.

ĮŽANGA

„Nuolankiai klausyti, geru svarstyti“

Šekspyras

Atsiradus Anglijoje teosofinei literatūrai, šį mokymą tapo įprasta vadinti *Ezoteriniu budizmu*. Ir tapęs įpročiu – kaip sako sena patarlė, atsiradusi iš kasdieninės patirties – „paklydimas lengvai ritasi į pakalnę, o tiesa sunkiai grindžia savo kelią į kalną.“

Seni posakiai dažnai patys išmintingiausi. Žmogaus protas vargu ar gali išlikti laisvas nuo klaidingų nuomonių, ir svarbiausia, įsivyraujanti nuomonė dažnai sukuriama daug anksčiau, nei tas dalykas visapusiškai ištiriamas. Tai liečia atsiradusį klaidingą teiginį, kuris, iš vienos pusės, apriboja teosofiją budizmu; o iš kitos – sumaišo Gautamos Budos skelbtą religinę filosofiją su p. Sineto *Ezoteriniame budizme* plačiai išdėstytomis doktrinomis. Sunku įsivaizduoti didesnę klaidą už šią. Tai mūsų priešams suteikė galimybę įgyti stiprų ginklą prieš teosofiją, nes, kaip labai aštriai pasakė vienas žinomas mokslininkas, minėtame kūrinyje nebuvo „nei ezoterizmo, nei budizmo“. Ezoterinės tiesos, pateiktos p. Sineto kūrinyje, nustojo būti ezoterinėmis nuo jų išleidimo dienos; knygoje nėra ir Budos religijos, o tik pateikta keletas to iki šiol nežinomo mokymo tiesų, kurios šiuose tomuose išsamiai aiškinamos ir prie jų pridedama daug kitų. Bet net ir šios, nors ir atskleidžia pagrindines Rytų Slaptosios Doktrinos tezes, visgi tik truputį tepakelia

paslapties skraistę. Nes niekas, net patys didžiausieji iš gyvųjų adeptų, negali – net jeigu ir labai to norėtų – be jokios atrankos atiduoti netikinčio pasaulio pajuokai tai, kas nuo jo buvo taip skrupulingai slepiama per ilgus amžius ir eonus.

Ezoterinis budizmas yra puikus kūrinys su labai nevykusių pavadinimu, nors šis pavadinimas reiškė tą patį kaip ir šie tomai – *Slaptoji Doktrina*. Pavadinimas yra nevykęs todėl, kad žmonės turi įprotį apie daiktus visuomet spręsti pagal jų išorę, o ne pagal paskirtį, ir ši klaida tapo tokia visuotinė, kad net Teosofijos Draugijos nariai persiėmė šiuo klaidingu teiginiu. Tačiau braminai ir daugelis kitų nuo pat pradžių protestavo prieš tokį pavadinimą. Ir, tiesą sakant, turiu pridurti, kad *Ezoterinis budizmas* buvo parodytas man prieš spausdinant ir aš tikrai nežinojau, kaip autorius ruošiasi anglų kalba rašyti sanskrito terminą „budizmas“.

Atsakomybė už šią klaidą tenka tiems, kurie pirmieji atkreipė visuotinį dėmesį į šias temas ir nepasirūpino nurodyti skirtumo tarp „budd'izmo“, religinės etikos sistemos, kurią skelbė Sidharta Gautama ir pavadintos pagal jo titulą Buddha (praregėjęs) – ir „budh'izmo“ iš Budha – Išmintis arba Žinios (Vidyā), sugebėjimas pažinti, iš sanskrito šaknies budh – žinoti. Mes patys, Indijos teosofai, esame tikrieji kaltininkai, nors po to ir stengėmės ištaisyti šią klaidą¹. Išvengti šio liūdno nesusipratimo buvo lengva: tereikėjo tik abipusiu susitarimu pakeisti anglišką žodžio rašybą ir rašyti „budizmas“ vietoje „buddizmas“. Bet ir šis terminas neteisingas, nes anglų kalba vertėtų rašyti ir tarti „buddaizmas“, o pasekėjus pavadinti „buddaistais“.

Šis paaiškinimas yra būtinas tokio kūrinio kaip šis pradžioje. Išminties religija yra viso pasaulio tautų palikimas, nepaisant tvirtinimo *Ezoteriniame budizme*², kad... „prieš dvejus metus (1883 m.) ne tik aš pats, bet ir nė vienas iš dabar gyvenančių europiečių, nežinojo nė pačių čia mokslinė forma pateikiamo mokymo pradmenų“... ir t. t. Šis klaidingas teiginys pateko, matyt, per neapsižiūrėjimą. Šių eilučių autorė žinojo viską, kas „sudėta“ į *Ezoterinį budizmą* ir kur kas daugiau,

¹ Žr. *Theosophist*, 1883 m. birželis.

² Įvadas pirmajam leidimui.

daug metų anksčiau, nei tai tapo jos pareiga dalį Slaptosios Doktrinos perduoti dviem europiečiams, vienas iš kurių buvo *Ezoterinio budizmo* autorius; ir aišku, kad šių eilučių autorė turi neginčijamą, nors jai pačiai ir dviprasmišką, privilegiją būti europinės kilmės bei europinio išsilavinimo. Be to, didesnioji p. Sineto išdėstytos filosofijos dalis dar net prieš išleidžiant *Atidengtą Izidę* buvo pateikta Amerikoje dviem europiečiams ir mano kolegai, pulkininkui H. S. Olcottui. Iš trijų Mokytojų, kuriuos turėjo H.S. Olcottas, pirmasis buvo vengrų Įšventintasis, antrasis – egiptietis, trečiasis – indas. Pagal atskirą leidimą pulkininkas H.S. Olcottas įvairiais būdais perdavė kai kuriuos mokymus. Jeigu kiti du to nepadarė, tai tik todėl, kad jiems tai nebuvo leista, nes dar neatėjo laikas jų visuomeninei veiklai. Bet kitiems tas laikas jau atėjo ir geriausias to įrodymas – įdomūs p. Sineto darbai. Be to, reikia pabrėžti, kad nė viena teosofinė knyga neįgis nė menkiausios papildomos vertės keliant jos autoritetą.

Adi, arba Adhi Budha, Vienatinė, Pirminė ir Aukščiausioji Išmintis, yra terminas, kurį savo šventraščiuose naudojo Arja-Sangha ir dabar naudoja visi šiaurės budizmo mistikai. Tai sanskrito terminas ir pavadinimas, kurį patys ankstyvieji arijai suteikė Nepažiniai Dievybei. Žodis „Brahma“ nesutinkamas nei vedose, nei kituose ankstyvuose veikaluose. Jis reiškia Absoliučią Išmintį, ir Adi Bhuta Fitceduardo-Holo išversta kaip „Amžinoji, Nesukurtoji viso ko Priežastis“. Turėjo praeiti eonais metų matuojamas laiko tarpas, kol epitetas Buda tapo toks, taip sakant, sužmogintas, kad šį terminą buvo leista naudoti mirtingiesiems ir jis pagaliau buvo suteiktas Tam, kurio su niekuo nepalyginami dorybingumas bei žinios pelnė Jam „Nepajudinamos Išminties Budos“ titulą. „Bodha“ reiškia įgimtą dieviško proto, suvokimo turėjimą; Buda – to įvaldymą ar nusipelnymą asmeninėmis pastangomis; o „Buddhi“ yra pažinimo sugebėjimas, kanalas, per kurį dieviškas žinojimas pasiekia Ego, gėrio ir blogio atpažinimas, o taip pat dieviška sąžinė ir Dvasinė Siela, Atmos laidininkas. „Kai Buddhi sugeria mūsų ego (sunaikina jį) su visais jo Vikara, mums tampa prieinamas Avalokitešvara, ir yra pasiekta Nirvana, Mukti“. Mukti yra tas pats kas ir Nirvana, išsilaisvinimas iš

Majos, arba Iliuzijos, gniaužtų. Bodhi reiškia taip pat ir tam tikrą transą, vadinamą Samadhi, kurio metu subjektas pasiekia aukščiausią dvasinį pažinimą.

Neprotingi yra tie, kurie per savo aklą ir mūsų epochai nederamą neapykantą budizmui bei per reakciją į budizmą neigia jo ezoterinius mokymus, esančius taip pat ir braminų mokymais, tik todėl, kad šis pavadinimas jiems asocijuojasi su principais, kuriuos jie, būdami monoteistais, laiko kenksmingomis doktrinomis. *Neprotingi* šiuo atveju yra teisingas terminas, nes mūsų antilogiško ir grubaus materializmo epochoje vien tik ezoterinė filosofija gali atstovėti nuolatinius išpuolius prieš visa tai, ką žmogus laiko pačiu brangiausiu bei švenčiausiu savo vidiniame dvasiniame gyvenime. Tikrasis filosofas, studijuojantis ezoterinę Išmintį, visiškai išsilaisvina iš asmeniškumų, dogmatinių tikėjimų bei ypatingų religijų. Be to, ezoterinė filosofija sutaiko visas religijas ir, nuimdama nuo kiekvienos jos išorinį, žmogišką, apvalkalą, parodo kiekvienos iš jų šaknų tapatumą su bet kurios kitos didžiosios religijos pagrindu. Ji įrodo Dieviško bei Absolutaus Principo Gamtoje būtinumą. Ji neneigia Dievybės, kaip ir Saulės. Ezoterinė filosofija niekada neneigė *Dievo Gamtoje*, kaip ir Dievo – absoliučios bei abstrakčios Esmės. Ji tik atsisako pripažinti taip vadinamų monoteistinių religijų dievus, žmogaus sukurtus pagal savo paties pavyzdį bei atvaizdą, šventvagiškas ir liūdnas Amžinojo Nepažinaus karikatūras. Be to, šventraščiai, kuriuos mes ruošiamės pateikti skaitytojui, apima viso pasaulio doktrinas nuo pat žmogaus atsiradimo pradžios, ir okultinis budizmas jose teuzima tik savo teisėtą vietą, bet nieko daugiau.

Tiesa ir tai, kad slaptosios Dan, arba Džanna (Dhiana)³, Gautamos Metafizikos, dalys – kokios aukštos jos beatrodytų nestudijavusiam senųjų Išminties Religijos doktrinų – tėra tik maža visumos dalis. Indų Reformatorius apribojo savo bendruosius Mokymus vien tik moraliniu bei fiziologiniu išminties-religijos aspektu: etika bei žmogumi.

³ „Dan“ (pagal šiuolaikinę kinų ir tibetiečių fonetiką *Čan*) yra bendras ezoterinių mokyklų ir jų literatūros terminas. Senosiose knygose žodis *Džanna* reiškia „pakeičiantis su meditacijos ir žinių pagalba“, „antras vidinis gimimas“. Iš čia – *Dzan* (fonetiškai – *Dian*) – *Dzian knyga*, žr. „Edkinso *Kinų budizmas*, p. 129 – pastaba. Vertėjo į rusų leidimą pastaba: *Čian* – kiniškai, bet ne tibetietiškai.

„Nematomų ir nematerialių“ dalykų, Būties paslapčių už mūsų žemiškos sferos ribų Didysis Mokytojas, bendraudamas su masėmis, visiškai nelietė, palikdamas Šventąsias Tiesas siauram savo išrinktųjų arhatų ratui. Šie gaudavo iššventinimus garsiojoje Saptarnos (Mahavansos Sattapanni) oloje, netoli Baibhar Kalno (pali manuskriptuose – Vebhara). Ši ola buvo Radžagrihoje, senojoje Mahadhos sostinėje, ir tai buvo ta pati ola Četa, kurią mini kinų piligrimas Fa-sian, kaip teisingai pastebi kai kurie archeologai⁴.

Laikas ir žmogaus vaizduotė greitai iškraipė šio mokymo tyrumą bei filosofiją po to, kai jis iš siauro bei slapto Arhatų rato per jų prozelitinę veiklą buvo išneštas į metafizinę prasme mažiau už Indiją jam paruoštą dirvą – į Kiniją, Japoniją, Siamą bei Birmą. Kaip buvo pasielgta su pirminiu šių didžiųjų apreiškimų tyrumu, galima matyti studijuojant senovines, taip vadinamas *ezoterines* budistų mokyklas, aprengtas šiuolaikiniais rūbais, ne tik Kinijoje bei kitose budistinėse šalyse, bet netgi daugelyje Tibeto mokyklų, paliktų neiššventintų lamų ir mongolų novatorių globai.

Todėl skaitytojas turi atkreipti dėmesį į labai svarbų skirtumą tarp ortodoksinio budizmo, t. y. visuotinio Gautamos Budos mokymo, ir Jo ezoterinio budizmo. Tačiau Jo Slaptoji Doktrina niekuo nesiskyrė nuo Jo dienų Iššventintųjų braminų Doktrinos. Buda gimė arijų žemėje, jis buvo indas, priklausė kšatrijų kastai, ir buvo *Dukart gimusių*, arba Dviža (iššventintųjų braminų), mokiniu. Jo mokymas negalėjo skirtis nuo mokytojų doktrinų, nes visa budistinė reforma tebuvo tik atskleidimas dalies to, kas buvo paslaptiškai saugoma nuo visų, išskyrus užburta atsiskyrėlių bei Šventyklos Iššventintųjų ratą. Dėl savo įžadų negalėdamas perduoti viso to, kas Jam buvo atskleista, Buda, nors ir mokė filosofijos, pagrįstos tikromis ezoterinėmis žiniomis, vis tiek pasauliui davė tik jos išorinį materialųjį vaizdą, o jos sielą pasiliko savo išrinktiesiems. Daugelis kinų mokslininkų orientalistų yra girdėję apie *Sielos Doktriną*. Bet niekas nesuprato jos tikrosios prasmės bei reikšmės.

⁴ P. Begloras, Bodhgajaus vyriausiasis inžinierius ir žymus archeologas, atrodo, pirmasis tai atrado.

Ši Doktrina buvo saugoma – gal net per daug slaptai – šventyklose. Paslaptis, gaubianti jos svarbiausią dogmą – Nirvaną – taip gundė bei žadino ją tyrinėjusių mokslininkų smalsumą, kad, negalėdami paaiškinti viso to logiškai ir bent kiek suprantamai, nesugebėdami atrišti jos Gordijaus mazgo, jie perkirto jį pareikšdami, jog Nirvana reiškia absoliutų sunaikinimą.

Devyniolikto amžiaus pirmaisiais dešimtmečiais atsirado ypatinga literatūros rūšis, kurios tendencijos kasmet vis labiau ryškėjo. Kilusi, taip sakant, iš sanskritologų bei orientalistų mokslinių tyrinėjimų, ši literatūra buvo laikoma moksline. Indų, egiptiečių ir kitos senosios religijos, mitai bei simboliai atskleisdavo tik tai, ką simbolistai norėjo juose matyti ir taip vietoje vidinės prasmės dažnai būdavo pateikiama tik grubi išorinė forma. Darbai, pasižymintys savo išradingomis išvadomis bei teorijomis *circulo vuioso* – vietoje silogizmų prielaidų daugelis sanskrito bei pali mokslininkų pateikdavo savo pačių neobjektyvias išvadas, – greitai plito ir užtvindė bibliotekas prieštaringomis disertacijomis labiau apie falinį bei lytinį garbinimą nei apie tikrąjį simbolizmą.

Galbūt tai ir yra tikroji priežastis, kodėl po tokio ilgo ir nuoseklaus tylėjimo bei tūkstantmečių paslapties dabar pasigirsta užuominos apie kai kurias pagrindines archainių laikų Slaptojo Mokymo tiesas. Specialiai sakau „kai kurias tiesas“, nes tai, kas turi likti nepasakyta, negali būti sutalpinta į šimtus panašių darbų, taip pat tai neturi būti patikėta šiuolaikinei sadukėjų kartai. Bet net tas menkas kiekis, kuris duodamas dabar, yra geriau nei visiškas tylėjimas apie šias gyvybines tiesas. Dabartinis pasaulis, jo aistringas veržimasis į nežinomybę – kurią fizikai per daug greitai pasiruošę sumaišyti su Nepažinumu kiekvieną kartą, kai problema išeina už jų suvokimo ribų – priešingame plane greitai krypsta į dvasinį planą. Dabar prieš mus atsiveria platus laukas, tikra prieštaravimų bei nepabaigiamos kovos arena; ištisas Nekropolis, kur palaidoti aukščiausi ir slapčiausi mūsų dvasios-sielos siekiai. Ši Siela sulig kiekviena nauja karta tampa vis labiau paralyžuota bei sunykusi. Horaco Greeley minimi visuomenės „mielieji pagonyš bei paskutiniai

ištirkėliai“ mažai tesirūpina *mirusių* praeities mokslų atgimimu; bet egzistuoja puiki mažuma rimtų mokslininkų, turinčių teisę sužinoti kai kurias tiesas, kurios gali būti jiems dabar duotos. Ir *dabar* tai kur kas svarbiau, nei prieš dešimt metų, kai pasirodė *Atidengtoji Izidė* arba net kai buvo paskelbti vėliausi bandymai paaiškinti ezoterinių mokslų paslaptis.

Viena iš didžiausių ir gal net pati rimčiausia kliūtis patikėti šio kūrinio tiesomis bei pasitikėti juo pačiu yra čia pateikti Stansai. Kaip gali būti patikrinti juose pateikti teiginiai? Nors dauguma sanskrito, kinų, mongolų veikalų, paminėtų šiuose tomuose, žinomi kai kuriems orientalistams, pagrindinio veikalo, iš kurio yra paimti Stansai, Europos bibliotekose nėra. DZIAN (arba DZAN) KNYGA yra visiškai nežinoma mūsų filologams, arba jie bent jau nėra apie ją girdėję tokiu pavadinimu. Tai, aišku, didelis nuostolis jiems, savo tyrinėjimus ištikimai atliekantiems oficialaus mokslo pateiktais metodais, bet okultizmo mokiniams ir visiems tikriesiems okultistams tai neturi didelės reikšmės. Šios Doktrinos pagrindas yra šimtai ir tūkstančiai sanskrito manuskriptų, iš kurių kai kas jau išversta ir, kaip visuomet, iškreipta paaiškinimais, tačiau didžioji dauguma dar laukia savo eilės. Todėl kiekvienas mokinys turi galimybę įsitikinti čia pateikiamų teiginių tiesa, o taip pat ir patikrinti daugelį čia cituojamų ištraukų. Tik keletą naujų faktų, naujų tik neįšventintiems orientalistams, ir teksto ištraukų, paimtų iš komentarų, bus sunkiau patikrinti iš jų šaltinio. Be to, kai kurie mokymai iki šiol yra perduodami tik žodžiu, tačiau užuominos apie juos kiekvienu atveju vis tik randamos beveik visuose nesuskaičiuojamuose Kinijos, Tibeto braminų šventyklų šventraščių tomuose.

Bet koku atveju, ką bebūtų ateityje šio veikalo autorei paruošusi negeranoriška kritika, vienas faktas visiškai tikras. Keleto ezoterinių mokyklų nariai – kurie gyvena už Himalajų ir nuo kurių atskilusių šakų galima rasti Kinijoje, Japonijoje, Indijoje bei Tibete ir netgi Sirijoje, neskaitant Pietų Amerikos – priskiria sau išskirtinę teisę pasakyti, kad jie turi visus šventų ir filosofinių veikalų manuskriptus bei spaudinius,

tiksčiau, visus veikalus, kurie kada nors buvo sukurti rašmenimis ar vaizdaraščiu nuo pačios rašto atsiradimo pradžios, nuo hieroglifų iki Kadmo bei Devanagari alfabetų.

Nuolat buvo tvirtinama, kad nuo pat Aleksandrijos bibliotekos sunaikinimo laikų⁵ kiekvieno veikalo, kuris savo turiniu galėjo neišventintą atvesti į kai kurių Šventojo Mokslo paslapčių atradimą bei suvokimą, buvo stropiai ieškoma bendromis tos Brolijos narių pastangomis. Be to, tie, kurie žino, priduria, kad visi panašūs veikalai vos surasti iš karto būdavo sunaikinami, išskyrus tris kiekvieno iš jų kopijas, kurios būdavo saugiai paslepiamos. Indijoje paskutiniai iš šių neįkainojamų manuskriptų buvo surasti ir paslėpti imperatoriaus Akbaro valdymo laikais.

Profesorius Maxas Mülleris rašo, kad jokie Akbaro bandymai papirkti bei grasinimai nepadėjo išgauti iš braminų vedų teksto originalo, ir tuo pačiu giriasi, kad Europos orientalistai jį turi⁶! Labai abejotina, kad Europa turėtų pilną tekstą, ir ateitis orientalistams gali pateikti nelabai malonų siurprizą.

Be to, tvirtinama, kad kiekviena panašaus turinio šventa knyga, kurios tekstas buvo nepakankamai paslėptas simboliais arba kuri buvo tiesiogiai susijusi su senosiomis misterijomis, iš pradžių būdavo perrašoma slaptuoju raštu, galinčiu atlaikyti geriausių ir meistriškiausių paleografų pastangas, ir po to visos jos kopijos sunaikinamos. Akbaro valdymo laikais keletas fanatiškų dvariškių, nepatenkintų nuodėmingu imperatoriaus domėjimusi nedorėlių religijomis, patys padėdavo braminams slėpti jų manuskriptus. Toks buvo Badaoni, atvirai *baisėjęs* Akbaro manija stabmeldžių religijoms. Šis Badaoni savo kūrinyje *Muntakhab't Tawurikh* rašo:

„Kadangi jie (šramanai ir braminai) pranoksta kitus mokytus žmones savo traktatais apie moralę tiek fiziniais, tiek ir religiniais mokslais bei pasiekia aukštą lygį *ateities žinojimu*, dvasine galia bei žmogišku tobulumu, jie pateikė įrodymus, pagrįstus protu bei paliudijimais... ir taip tvirtai įkūnijo savo doktrinas... kad nė vienas

⁵ Žr. *Atidengtą Izidę*, t. 2, p. 27.

⁶ *Introduction to the Science of Religion*, p. 23.

žmogus... negalėtų sukelti abejonių Jo Didenybei, net jeigu kalnai virstų smėliu ar atsivertų dangus.... Jo Didenybė mėgaujasi pažindamas šias stabmeldžių sektas, kurių neįmanoma net suskaičiuoti, tokios jos gausios; ir jų „*Apreiškimų*“ knygomis nėra galo.⁷

Šis veikalas „buvo slaptai saugomas ir nebuvo atspausdintas iki Džehangiro valdymo laikų“. Be to, visuose dideliuose bei turtinguose vienuolynuose yra požeminės šventyklos bei olose iškirstos ir įrengtos bibliotekos, jeigu *Gonpa* (vienuolynas) arba *Lhakang* pastatyti ant kalno. Už vakarinio Caidamo ribų, vienišose Kunluno perėjose, yra keletas panašių slaptų saugyklų. Altyntago kalnagūbryje, kur dar neįžengė europiečiai, yra tokia gyvenvietė, pasimetusi gūdžioje kalnų perėjoje: keletas susigrūdusių trobelių, greičiau kaimelis nei vienuolynas, su vargana šventykla ir senu lama, atsiskyrėliu, gyvenančiu šalia dėl jos saugumo. Keliautojai maldininkai kalba, kad po šia šventykla esančiose požeminėse galerijose bei patalpose po jomis yra knygų kolekcija, kurios apimtis, kaip rašoma kelionių ataskaitose, nesutiltų net į Britanijos muziejų.

Taip pat kalbama, kad dabar negyvenamos dykuminės Tarimo šalies sritys – centrinė Turkestano dykuma – senais laikais puošėsi žydinčiais ir klestinčiais miestais. Dar ir dabar keletas žaliuojančių oazių pagyvina jos siaubingą vienatvę. Viena iš tokių oazių dengia didelį miestą, palaidotą po dykumų smėliu; ji niekam nepriklauso, bet ją dažnai aplanko mongolai bei budistai. Kalbama apie didžiules požemines patalpas, apie plačius koridorius, pilnus molinių lentelių ir ritinių. Gal tai tik tuščios kalbos, bet jos gali pasirodyti esančios tikri faktai.

Visa tai, netgi labai tikėtina, sukels abejonių šypsena. Bet skaitytojas, prieš atmesdamas šių kalbų patikimumą, tegul stabteli ir susimąsto apie toliau pateikiamus gerai žinomus faktus. Bendri pastarųjų metų orientalistų tyrinėjimai, ypač palyginamosios filologijos ir religijos mokslo darbai, suteikė mums galimybę patvirtinti, kad nesuskaičiuojami kiekiai manuskriptų bei spaudinių, *žinomų, kaip kažkada egzistavę, daugiau jau nerandami*. Jie dingę, nepalikę nė

⁷ „*Ain i Akbari*“, vert. dr. Blochmanas. Cituojamas Maxo Müllerio *op. cit.*

menkiausio pėdsako. Jeigu šie veikalai neturėjo vertės, jie galėjo natūraliai dingti laikui bėgant ir jų pavadinimai būtų buvę išbraukti iš žmonijos atminties. Bet tai ne tas atvejis, nes, kaip dabar jau įrodyta, dauguma šių veikalų slėpė tikruosius raktus kūriniam, dar ir dabar egzistuojantiems, bet jau *visiškai nesuprantamiems* daugumai jų skaitytojų *be tų papildomų komentarų ir paaiškinimų tomų*.

Tokie, pavyzdžiui, Lao Dzė, Konfucijaus pirmtako, darbai. Kalbama, kad jis parašė devynis šimtus trisdešimt knygų apie etiką bei religijas ir septyniasdešimt apie magiją, iš viso – *tūkstantį*. Tačiau jo didysis darbas *Dao de Dzing*, jo doktrinos *esmė*, ir šventasis kūrinys *Dao Si* susideda, kaip nurodo Stanislas Jullienas, tik iš „maždaug 5000 žodžių“⁸, vos dvylikos puslapių. Tačiau prof. Maxas Mülleris teigia, kad tekstas nesuprantamas be komentarų, taigi p. Jullienas versdamas turėjo naudotis daugiau kaip šešiasdešimčia komentarų, iš kurių pats seniausias siekė ne kiek ne *anksčiau* kaip 163 m. pr. Kr. Per keturis su puse amžius, skiriančius patį kūrinį ir „anksčiausią“ komentarą, pakako laiko, kad tikroji Lao Dzė doktrinos tiesa būtų nuslėpta nuo visų, išskyrus jo įšventintuosius šventikus. Japonai, tarp kurių dabar galime rasti labiausiai mokytų šventikų ir Lao Dzė pasekėjų, tiesiog juokiasi iš europiečių ir kinų mokslininkų klaidų bei hipotezių. Kalbama, kad mūsų vakarų sinologams prieinami komentarai nėra tikrieji *okultiniai* rankraščiai, bet tik specialios maskuotės, ir kad tikrieji komentarai, taip pat kaip ir visi tekstai, seniai *dingo* iš profanų akių.

Apie Konfucijaus veikalus galime perskaityti tokias eilutes:

„Jeigu atkreipsime dėmesį į Kiniją, mes pastebėsime, kad Konfucijaus religija pagrįsta Penkiomis knygomis *Dzing* ir Keturiomis knygomis *Šu* – pačios šios knygos yra didelės apimties ir papildytos nemažu kiekiu komentarų, be kurių net patys labiausiai pripažinti mokslininkai nesiryžta skverbtis į šventojo kanono *gelmės*.“⁹

Bet jie neprasiskverbė į jį; ir tai sukelia konfucionistų apgailėstavimus, kaip 1881 m. Paryžiuje tvirtino vienas labai pripažintas šios Draugijos narys.

⁸ *Tao-te-King*, p. XXVII.

⁹ Maxas Mülleris, *op. cit.*, p. 114.

Jeigu mūsų mokslininkai atkreiptų dėmesį į senąją semitų religijų literatūrą, į chaldėjų tekstus, krikščionybės pagrindo ir ramsčio – Mozės Biblijos – vyresniąją seserį ir globėją, jeigu tik ne pagrindinį šaltinį, tai ką gi jie rastų norėdami išsaugoti Babilonijos senųjų religijų atmintį, užfiksuoti Chaldėjos magų didžiulius astronominius stebėjimų ciklus, pateisinti padavimus apie jų nuostabią ir ypatingą okultinę literatūrą? Kas dabar yra dar išlikę? Tik keletas fragmentų, priskiriamų Berozui.

Bet jie beveik praradę savo vertę, net kaip raktas apibūdinti tam, kas išnyko, nes jie perėjo per Cezarijos vyskupo Eusebijo – save paskelbusio jam svetimų religijų šventųjų metraščių cenzoriumi ir leidėju – rankas, ir, be abejonės, juos iki šių dienų tebeženklina jo „nepaprastai teisinga, pasitikėjimo verta“ ranka. Nes jau vien ko verta traktato apie kadaise didžią Babilonijos religiją istorija?

Tą traktatą Aleksandrui Didžiajam graikų kalba parašė Belo šventyklos žynys Berozas, remdamasis astronominiais bei chronologiniais – apimančiais 200 000 metų periodą – metraščiais, žynių saugomais toje šventykloje, deja, dabar jau prarastais. Pirmame amžiuje pr. Kr. Aleksandras Poligistoras iš to traktato išsirašė daug ištraukų, *kurios taip pat prarastos*. Eusebijas Pamfilas (apie 270 – 340 m. po Kr.), naudodamasis šiomis ištraukomis, parašė savo *Chronikoną*. Europiečių ir chaldėjų Šventųjų Raštų¹⁰ tekstų panašumas – beveik tapatumas – buvo labai pavojingas Eusebijui, *užsimojusiam* ginti bei saugoti naująją religiją, perėmusią žydų šventraščius ir kartu su jais nevykusią chronologiją.

Dabar jau beveik įrodyta, kad Eusebijus taip negailestingai pasielgė su egiptiškėmis sinchroninėmis Manefono lentelėmis, jog Bunzenas¹¹ apkaltino jį pačiu nesąžiningiausiu istorijos iškraipymu, o penktojo amžiaus istorikas Sokratas ir aštuntojo amžiaus pradžios Konstantinopolio vicepatriarchas Sinselijus kaltina jį kaip patį įžūliausią ir įnirtingiausią klastotoją. Tad ar panašu į tiesą, kad jis atsargiau elgėsi

¹⁰ Rastų ir įrodytų dabar, Georgo Smitho atradimų dėka (Žr. jo *Chaldean Account of Genesis*), kurie dėl armėnų padirbinėtojo iki šiol, 1500 metų, klaidino visas civiliztuotas tautas ir privertė priimti žydų skolinius kaip tikrą dievišką atsivėrimą.

¹¹ *Egypt's Place in History* 1. – 200.

su chaldėjų metraščiais, jau tada nešusiais grėsmę taip paskubomis priimtai religijai?

Tokiu būdu, išskyrus šiuos labiau nei abejotinus fragmentus, visa slaptoji chaldėjų literatūra dingo iš nemokšų akių taip pat be pėdsakų kaip ir žuvusi Atlantida. Toliau pateiksime keletą faktų, paminėtų Berozo istorijoje, kurie gali gerai paaiškinti Belo ir Drakono atvaizduose įkūnytus Kritusius Angelus.

Dabar atkreipiame dėmesį į seniausią arijų literatūros pavyzdį, *Rigvedą*, ir studijuojantis, jeigu tik jis atidžiai seks mūsų orientalistų pateiktus duomenis, įsitikins, kad nors *Rigveda* teturi tik apie 10580 eilių, arba 1028 himnus, nepaisant *Brahmanų* bei gausybės komentarų ir paaiškinimų, ji ir dabar nėra iki galo suprasta. Kodėl? Matyt todėl, kad *Brahmanams*, scholastiniams ir seniesiems himnų traktatams, *patiems reikia rakto*, kurio orientalistai dar nerado.

Ką gi mokslininkai kalba apie budistinę literatūrą? Ar jie ją jau visiškai išnagrinėjo? Aišku, ne. Net ir turint mintyje šiaurės budistų *Kandžuro* ir *Tandžuro* 325 tomus, kurių kiekvienas sveria „nuo keturių iki penkių svarų“, iš tikrųjų apie Lamaizmą nieko nežinoma. Tačiau *Sadharmalankaroje*¹² sakoma, kad slaptasis kanonas susideda iš 29 368 000 raidžių, arba, atmetant traktatus ir komentarus, penkis ar šešis kartus viršija *Biblijos* tekstų apimtį, kur, kaip teigia prof. Maxas Mülleris, yra tik 3 567 180 raidžių. Taigi, nežiūrint visų 325 tomų, kurių iš tikrųjų yra 333, *Kandžuras* turi 108, o *Tandžuras* – 225 tomus, „vertėjai, užuot mums teisingai išdėstę tekstą, perpynė jį savo komentarais, siekdami pateisinti įvairiausių savo mokyklų dogmas“¹³. Ir negana to, „pagal padavimą, išlikusį Šiaurės ir Pietų budistų mokyklose, Slaptasis Budistų Kanonas iš pradžių turėjo 80 000 arba 84 000 traktatų, bet dauguma buvo prarasta, taigi liko tik 6000“, – taip kalba profesorius savo klausytojams. Prarasti, kaip paprastai, europiečiams. Bet kas gali būti visiškai tikras, kad jie taip pat prarasti ir budistams bei braminams?

Turint mintyje, kaip budistai gerbia kiekvieną eilutę, parašytą apie Budą ir jo tikėjimą, maždaug 76 000 traktatų praradimas turėtų atrodyti

¹² Spence Hardy, *The Legends and Theories of the Buddhists*, - p. 66.

¹³ E.Schlagintweit – *Buddhismus in Tibet* – p. 77.

kaip stebuklas. O jeigu ne, tai kiekvienas, susipažinęs su tais įvykiais, patvirtintų, kad 5000 ar 6000 iš tų 76 000 traktatų *galėjo būti sunaikinti* budistų persekiojimo Indijoje metu ir kai šie persikraustė iš jos. Bet kadangi yra tiksliai patvirtinta, kad budistų arhatai pradėjo savo religinius pasirodymus, turėdami tikslą skleisti savo tikėjimą už Kašmyro ir Himalajų ribų, dar 300 metų prieš Kr.¹⁴ ir pasiekė Kiniją 61-ais metais po Kr.¹⁵, kai Kašiapa ten nuvyko Imperatoriaus Min Di pakviestas supažindinti „Dangaus Sūnų“ su budizmo dogmomis, tai keista girdėti orientalistų tvirtinimus apie tokius praradimus, tarsi tai iš tikrųjų būtų įmanoma! Jie nė akimirkai nesutinka su galimybe, kad tekstai gali būti prarasti tik Vakarams ir jiems patiems arba kad Azijos tautos gali parodyti lig šiol negirdėtą įžūlumą išlaikyti savo pačius slapčiausius rankraščius neprieinamus svetimšaliams, taip atsisakydamos atiduoti juos išniekinimui bei piktnaudžiavimui net „tiek daug juos pranokstančioms“ rasėms.

Sprendžiant iš beveik kiekvieno orientalistų pareikštų apgailestavimų ir daugybės prisipažinimų¹⁶, visuomenė gali būti pakankamai įtikinta, kad a) tyrinėjantys senąsias religijas iš tikrųjų turi mažai duomenų, kuriais remdamiesi galėtų padaryti tas galutines išvadas, kokias jie paprastai pateikia apie senuosius tikėjimus, ir b) kad toks duomenų trūkumas jokių būdu nėra kliūtis jų autoritetingiems tvirtinimams. Būtų galima galvoti, kad tarp klasikų ir keleto senųjų rašytojų užsilikusių daugybės manuskriptų, liečiančių egiptiečių teogoniją bei misterijas, dėka nors faraonų laikų Egipto ritualai bei dogmos turėtų būti gerai suprantami; bent jau geriau už abstrakčias Indijos filosofijas bei panteizmą, kurios religiją ir kalbą Europa kažin ar galėjo įsivaizduoti iki devyniolikto amžiaus. Palei Nilą, visoje šalyje, iki šių dienų tebeglūdi kasmet ir kasdien atkasamos visiškai naujos relikvijos, iškalbingai pasakojančios savo istoriją. Visgi tai ne visiškai taip. Mokslininkas, Oksfordo filologas, pats pripažįsta šią tiesą sakydamas:

¹⁴ Lassenas (*Ind. Athertumskunde*, II, 1072) nurodo budistų vienuolyną, pastatytą Kailaso kalnagūbryje 137 pr. Kr., o generolas Cunninghaminis dar vieną, senesnę ir už šį.

¹⁵ Rev. T. Edkins – *Chinese Buddhism* – p. 87.

¹⁶ Žr. Maxo Müllerio *Paskaitos*.

„Mes vis dar matome stovinčias piramides, šventyklų griuvėsius ir labirintų sienas, išpieštas hieroglifais ir keistais dievų bei deivių atvaizdais. Papirusų ritiniuose, kurie nebijo griaunančios laiko jėgos, mes netgi turime ištikus fragmentus to, ką galėtume pavadinti šventomis egiptiečių knygomis. Tačiau nors ir daug buvo iššifruota paslaptingosios rasės senųjų metraščių, pagrindinis Egipto religijos šaltinis ir tikroji jos apeigų reikšmė dar neatrasta.“¹⁷

Čia taip pat išliko paslaptingi hieroglifiniai dokumentai, bet raktai, vieninteliai galintys juos paaiškinti, dingo.

Ir iš tikrųjų mūsų didieji egiptologai tiek mažai nežino apie egiptiečių laidojimo apeigas ir išorinius skiriamuosius lyčių ženklus ant mumijų, kad tai neišvengiamai lėmė komiškas klaidas. Tik prieš metus ar dvejus panaši klaida buvo pastebėta Bulake, Kaire. Mumija, dėl užrašo, rasto ant kaklo kabojusiam amulete, iki šiol laikyta nežymaus faraono žmona, pasirodė esanti didžiojo Egipto faraono Sezostrio mumija!

Ir vis tik, atradęs, „kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp kalbos ir religijos“ ir „kad egzistavo *bendra* arijų religija dar prieš arijų rasės skilimą“; *bendra* semitų religija prieš semitų rasės skilimą ir *bendra* turaniečių religija prieš kiniečių bei kitų genčių, priklausiusių turaniečių rūšiai, skilimą; o iš tikrųjų atradęs tik „tris senuosius religijų centrus“ ir „tris kalbos centrus“; ir nors nieko nežinodamas apie šias pirmąsias religijas bei kalbas, kaip ir apie jų kilmę, – profesorius nesivaržo paskelbti, kad „tikras, *istorinis pagrindas* moksliniam pagrindinių pasaulio religijų tyrinėjimui jau rastas!“

Dalyko „mokslinis tyrinėjimas“ dar nėra „istorinio pagrindo“ garantas ir su tokiais menkais duomenimis rankose nė vienas filologas, net pats įžymiausias, negali būti pateisintas, jeigu savo išvadas pateikia kaip istorinius faktus. Be abejo, žymus orientalistas visiškai visuomenės pasitenkinimui įrodė, kad pagal fonetinius Grimo dėsnius Odinas ir Buda yra dvi skirtingos asmenybės, visiškai besiskiriančios viena nuo kitos, ir įrodė tai *moksliškai*. Kai naudodamasis proga jis

¹⁷ *Op. cit.*, p. 118.

stengiasi pridurti, kad Odinas „buvo garbinamas kaip aukščiausioji Dievybė laikotarpiu, daug ankstesniu už vedas bei Homerą“¹⁸, tai jis tam neturi nė menkiausio „istorinio pagrindo“, bet kuria *istoriją* ir *faktą*, gerai pritinkančius prie jo paties išvadų, kurios gali būti ypač „mokslinės“ orientalistų mokslininkų akimis, bet, deja, gan toli nuo tiesos. Šios ginčytinos pažiūros tarp įvairių ir žymių filologų bei orientalistų, nuo Martino Haugo iki paties profesoriaus Maxo Müllerio, chronologijos klausimais, kaip vedų atveju, yra akivaizdus įrodymas, kad tvirtinimas neturi jokio „istorinio pagrindo“ ir, kaip tai dažnai būna, „vidinis įsitikinimas“ tėra tik ėjimas paskui žaltvykslę vietoje palaimingo švyturio. Taip pat ir šiuolaikinės lyginamosios mitologijos mokslas neturi geresnių argumentų paprieštarauti mokslininkams rašytojams, pastarąjį šimtmetį tvirtinantiems, kad egzistuoja „Graikijos ir Italijos šventyklose išlikę... fragmentai iš Pirmapradžio Apreiškimo, duoto visos žmonijos rasės protėviams“. Nes tai kaip tik ir yra tos žinios, kurias visi Rytų iššventintieji ir panditai kartas nuo karto pranešdavo pasauliui. Ir tai tuo pačiu metu, kai įžymus singalezietis žynys įtikinėjo šių eilučių autorę, kad patys svarbiausi budistų Slaptojo Kanono traktatai buvo paslėpti *europiečių mokslininkams neprieinamose šalyse ir vietose*, o neseniai miręs Svami Dajanandas Sarasvatis, didis šių dienų Indijos sanskritologas, patvirtino kai kuriems Teosofų Draugijos nariams tą patį faktą apie senuosius braminų traktatus. Ir kai jam buvo pasakyta, kad Maxas Mülleris per savo *paskaitas* auditorijai pareiškė, jog teorija apie tai, kad „*egzistavo pirmapradis ir antgamtiškas apreiškimas*, duotas žmonijos rasės protėviams, dabar turi labai nedaug šalininkų“ – tai šventas ir didžiai mokytas žmogus tik nusijuokė. Jo atsakymas buvo labai iškalbingas: „Jeigu p. Mokšas Mülleris (taip jis tarė jo vardą) būtų braminas ir eitų su manimi, aš nusivesčiau jį į Guptos (slaptos šventyklos) olą netoli Okhi Math Himalajuose, kur jis greitai suprastų, kad tai, kas prasiskverbė per Kalapani (juoduosius okeano vandenį) iš Indijos į Europą, tebuvo tik *nuotrupos, kai kurių vietų iš mūsų šventųjų knygų atmestos kopijos*“. „Pirmapradis Apreiškimas“ *tikrai egzistavo* ir

¹⁸ *Op. cit.*, p. 318.

iki šiol egzistuoja; taip pat jis niekada nebus prarastas pasauliui ir vėl atsiras; nors *Mlechchha'ams*, be abejo teks palaukti". Į tolesnius klausimus šia tema jis neapanoro atsakyti. Tai vyko Merute 1880 metais.

Be abejo, mistifikacija, braminų atlikta Kalkutoje XVIII amžiuje, kurios auka tapo pulkininkas Wilfordas ir seras Villiamas Johnsas, buvo žiauri, bet ji buvo visiškai pelnyta, ir niekas šioje veikloje nenusipelnė didesnių priekaištų nei misionieriai ir pats pulkininkas Wilfordas. Pirmieji, paties sero Villiamo Johnso liudijimu¹⁹, buvo tokie neatsargūs, kad ėmė tvirtinti, jog „indai beveik krikščionys, nes jų Brama, Višnus ir Maheša ne kas kita, kaip krikščioniška Trejybė“²⁰. Tai buvo gera pamoka. Ir mokslininkai orientalistai tapo dvigubai atsargesni, bet gal kaip tik todėl kai kurie iš jų ėmė visko baimintis ir ankstesnių išvadų švytuoklę pakreipė į priešingą pusę.

Nes „tas pirmasis laimikis iš braminų turgaus“, atsakant į pulkininko Wilfordo prašymą, dabar sukėlė tarp orientalistų aiškia būtinybę ir norą kiekvieną archainį sanskrito manuskriptą paskelbti tokiu šiuolaikiniu, kad tai suteikia misionieriams pakankamą pateisinimą pasinaudoti šiuo patogiu atveju. Taigi jie taip ir elgiasi, visiškai pagal savo protinius sugebėjimus, ką liudija kad ir toks nevykęs bandymas įrodyti, jog visą istoriją apie Krišną puranose *braminai paėmė iš Biblijos!* Bet faktai, Oksfordo profesoriaus pateikti *Paskaitose* apie minėtus manuskriptų papildymus, atliktus pulkininko Wilfordo garbei, o po to jo nelaimei, visiškai netrukdo išvadoms, kurias neišvengiamai turi priėti kiekvienas, studijuojantis Šventąjį Mokymą. Nes jeigu rezultatai įrodo, kad nei *Naujasis*, nei *Senasis Testamentai* nieko nepasisavino iš senųjų braminų bei budistų religijų, tai iš to dar negalima spręsti, kad žydai nepasisavino visko, ką jie žinojo, iš chaldėjų metraščių, kuriuos Eusebijus po to iškraipė. Kas dėl chaldėjų, tai jie savo pirmines žinias, labiausiai tikėtina, bus gavę iš braminų, nes Georgas Rawlinsonas nurodo neabejotiną vedų įtaką ankstyvajai Babilonijos mitologijai. Ir

¹⁹ „*Asiatic Researches*“, I, p. 272.

²⁰ Žr. Maxo Müllerio *Op. cit.*, p. 288 ir toliau. Tai liečia meistriškai padirbtų lapų įterpimą į senuosius puranų manuskriptus. Šiuose lapuose teisingais ir archainiais sanskrito rašmenimis buvo parašyta visa tai, ką panditai išgirdo iš pulkininko Wilfordo apie Adomą ir Abraomą, Nojų ir jo tris sūnus ir t. t.

pulkininkas Vansas Kennedy seniai teisingai pastebėjo, kad Babilonija nuo pat savo susikūrimo garsėjo sanskrito ir braminų mokslininkais. Tačiau visi šie įrodymai priversti prarasti savo reikšmę atsiradus vėlesnei, profesoriaus Maxo Müllerio sukurtai teorijai. Ši teorija visiems žinoma. Fonetinių dėšnių kodas dabar tapo visuotinai priimtu rodikliu sutapatinant bei nustatant „ryšius“ tarp daugelio tautų dievų. Taigi, nors Merkurijaus (Budha, Totas-Hermis ir kt.) Motina buvo Maja, Gautamos Budos Motina taip pat buvo Maja ir Jėzaus Motina – taip pat Maja (Iliuzija, nes Marija yra Mare, More, simbolizme reiškianti didžiąją Iliuziją), vis tik šios trys asmenybės neturi tarpusavyje jokio ryšio ir negali jo turėti, jei jau laikytis Franzo Boppo nustatytų fonetinių dėšnių kodo.

Stengdamiesi surinkti į vieną vietą daugelį neparašytos istorijos gijų, mūsų orientalistai pasiryžo žengti drąsų žingsnį ir paneigti *a priori* visa tai, kas nesutampa su jų atskiromis išvadomis. Taigi tuo metu, kai kasdien daromi nauji, kažkada, amžių glūdumoje egzistavusių didžiųjų menų ir mokslų atradimai, nepaisant viso to, yra neigiamas netgi kai kurių senovės tautų rašto, o kartu ir kultūros buvimas, vietoje kultūros joms priskiriama barbarybė. Tačiau net Centrinėje Azijoje savo atradimo eilės laukia didingos civilizacijos pėdsakai. Ta civilizacija, be abejo, dar *priešistorinė*. O kokia civilizacija įmanoma be literatūros nors kokia forma, be metraščių ar kronikų? Paprasčiausias sveikas protas turėjo pasufleruoti užmarštin nugrimzdusių genčių istorijos trūkstamas grandis. Milžiniška ir nepajudinama, nuo Huanghės upės aukštupio iki pat Karakorumo aukštumų Tibeto plokščiakalnį juosiančių kalnų siena galėtų paliudyti, kad čia tūkstantmečius egzistavo civilizacija, ir galėtų atskleisti žmonijai keistų paslapčių. Rytinė ir centrinė šių sričių dalis – Nan Šanas ir Altyntagas – senaisiais laikais buvo nuklotos miestais, kurie būtų galėję puikiai varžytis su Babilonu. Praėjo ištisas geologinis periodas nuo to laiko, kai šie miestai baigė egzistuoti, kaip tai liudija judančių smėlynų barchanai ir bevaisė, negyva didžiulė centrinio Tarimo baseino lygumų sritis. Tik su šia lyguma besiribojančios žemės yra žinomos keliautojams. Šių smėlio plokščiakalnių gilumoje yra vandens,

ir gaivios oazės klesti ten, kur dar nė karto nežengė europiečio koja, arba žengė dabar apgaulinga žeme. Tarp šių žaliuojančių oazių yra keletas visiškai neprieinamų net tamsuoliškiems čiabuviams. Uraganai gali „supustyti smėlio kalnus ar nušluoti ištisas lygumas“, bet jie bejėgiai sunaikinti tai, kas jiems nepasiekiamo. Smėlio audros nebaisios giliai žemės gelmėse įrengtoms požeminėms saugykloms, o kadangi įėjimai į jas gerai paslėpti, tai nėra pavojaus, kad jas kas nors atras, net jei ištisos armijos įsiveržtų į šias smėlio dykumas:

Kur nei krūmo, nei ežero, nei namo nesimato;
Ir kur dantyta kalnų siena stovi išdidžiai
Aplink išdžiūvusias smėlėtos dykumos platybes.

Bet nėra reikalo skaitytoją siųsti į kelionę per dykumas, kai tos pačios civilizacijos įrodymų galima sutikti ir palyginti apgyvendintose tos šalies srityse. Pvz., Čerčeno oazę, esančią 4000 pėdų virš Čerčen Darjos upės lygio, iš visų pusių supa archainių miestų ir gyvenviečių griuvėsiai. Apie 3000 ten gyvenančių žmonių yra maždaug šimto išmirusių tautų ir rasių, kurių net ir pavadinimai visiškai nežinomi mūsų etnologams, likučiai. Antropologas nesusidorotų su šių prieštvaninių genčių bei rasių klasifikacija ir skirstymu, nes jų palikuonys apie savo protėvius visiškai nieko nežino, tarsi būtų atsidūrę čia tiesiai iš mėnulio. Į klausimus apie savo kilmę jie atsako, kad nežino, iš kur atkeliavo jų tėvai, bet yra girdėję, kad jų pirmuosius, ankstyvuosius protėvius valdė didžiosios šių dykumų Dvasios. Šiuos duomenis galima priskirti jų nemokšiškumui arba prietarams, bet, atsižvelgiant į Slaptosios Doktrinos Mokymą, atsakymas gali būti pagrįstas pirmine tradicija. Tik Churasano gentis tvirtina kilusi iš vietovės, dabar žinomos kaip Afganistanas, gerokai iki Aleksandro Didžiojo laikų ir kaip savo įrodymą pateikia liaudies padavimus. Rusų keliautojas Prževalskis netoli Čerčeno oazės atrado dviejų didžiulių miestų griuvėsius. Seniausią iš šių miestų, pagal vietinius padavimus, milžinas herojus sugriovė prieš 3000 metų, o kitą – mongolai dešimtame mūsų eros amžiuje.

„Dėl nuolatinio dykumų smėlio ir vėjo judėjimo buvusi šių dviejų miestų teritorija kupina įdomių ir įvairiausių liekanų: porceliano šukių, buities daiktų ir žmonių kaulų. Čiabuviai dažnai randa varinių bei auksinių monetų, sidabro lydinių, deimantų, turkių ir, kas labiausiai stebina, stiklo šukių... Karstai iš kažkokio nepūvančio medžio ar medžiagos, kuriuose tebėra puikiai išsilaikę balzamuoti kūnai... Vyriškos mumijos leidžia spręsti, kad šie žmonės buvo nepaprastai aukšti ir stipraus sudėjimo, ilgais garbanotais plaukais... Buvo rasta patalpa su joje sėdinčiais dvylika mirusių vyrų... Kitą kartą atradome atskirame karste gulinčią jauną merginą. Jos akys buvo uždengtos auksiniais diskais ir žandikauliai stipriai suspausti aukso lanku, einančiu po smakru ir virš viršugalvio. Ji buvo apvilta siauru vilnoniu rūbu, krūtinė buvo išpuošta aukso žvaigždėmis, kojos paliktos basos.“²¹

Ir iš karto žymusis keliautojas priduria, kad visos kelionės išilgai Čerčeno upės metu jis girdėjo legendas apie dvidešimt tris miestus, prieš daug amžių užpiltus judančių dykumų smėlynų. Tas pats padavimas išlikęs ir Lobnore, Kerjos oazėje. Tos civilizacijos pėdsakai ir išlikę padavimai leidžia mums patikėti ir kitomis legendinėmis tradicijomis, kurias liudija Indijos bei Mongolijos mokyčiausi ir labiausiai išsilavinę atstovai, pasakojantys apie didžiules bibliotekas, palaidotas po smėliu kartu su įvairiausiomis archainių magiškų žinių relikvijomis, kurios tokiu būdu buvo saugiai slepiamos.

Dabar trumpai apžvelkime išdėstyta tekstą. Slaptoji Doktrina buvo visuotinai paplitusi senojo ir priešistorinio pasaulio religija. Jos paplitimo įrodymai, patikimi jos istorijos paminklai, ištisa grandis dokumentų, atskleidžiančių jos charakterį ir egzistavimą įvairiose šalyse, kartu su visų jos didžiųjų adeptų mokymais iki šiol egzistuoja slaptose šventyklose, bibliotekose, priklausančiose okultinei brolijai.

Šis tvirtinimas tampa labiau tikėtinas atsižvelgus į tokius faktus: pasakojimus apie tūkstančius seniausių papirusų, išgelbėtų iš sunaikintos Aleksandrijos bibliotekos; tūkstančius sanskrito veikalų, dingusių Indijoje Akbaro valdymo metais; bendrą Kinijos ir Japonijos

²¹ Iš N. M. Prževalskio paskaitos.

tradiciją, kur pirminiai senieji tekstai su komentarais, be kurių jie iš viso nesuvokiami ir kurių priskaičiuojama tūkstančiai tomų, seniai tapo neprieinami nemokšoms; dingusią išsamią, šventą ir okultinę Babilono literatūrą; prarastus raktus, kurie vieninteliai galėtų atverti tūkstančius Egipto hieroglifinių rankraščių mįslių; Indijos pasakojimus, kad autentiški, slaptieji komentarai, vieninteliai, su kurių pagalba galima suprasti vedas, nors ir neprieinami nemokšų akims, visgi išlikę ir saugomi kalnų urvuose bei šventyklose Įšventintiesiems; ir tokius pačius budistų tvirtinimus, liečiančius jų šventąsias knygas.

Okultistai tvirtina, kad visi šie dokumentai saugiai egzistuoja paslėpti nuo išniekinančių Vakarų rankų, kad vėl pasirodytų šviesesniais laikais, kurių, didžiojo Indijos sanskritologo Svamio Dajanandos Sarasvačio žodžiais tariant, „*Mlechchha'ims* (Arijų civilizacijai nepriklausantiems laukiniams ir nevertiesiems) teks palaukti“, nes ne Įšventintųjų kaltė, kad šie dokumentai dabar „prarasti“ neĮšventintiesiems. Tai diktavo ne egoizmas ar noras monopolizuoti gyvybę teikiančias Šventąsias Žinias. Egzistavo tokios Slaptų Žinių dalys, kurios per nesuskaičiuojamų amžių tėkmę turėjo išlikti paslėptos nuo nemokšų akių. Bet tai buvo daroma tik todėl, kad tokios milžiniškos reikšmės paslapčių perdavimas neparuoštoms masėms prilygtų kūdikiui įduodamai degančiai žvakei parako sandėlyje.

Atsakymas į mokinių protams dažnai kylantį klausimą, kai susiduriama su panašiais tvirtinimais, čia gali būti pateiktas.

Mes suprantame, sako jie, būtinybę nusišėpti nuo masių tokias paslaptis kaip *Vril* (nacistinio okultizmo terminas mistinei kosminei energijai įvardyti, paimtas iš senosios germanų mitologijos) arba uolas griauančios jėgos, atrastos J. W. Keely iš Filadelfijos, bet negalime suprasti, koks pavojus gali kilti atskleidus tokią grynai filosofinę doktriną kaip, pvz., Planetinių Grandžių evoliucija?

Pavojus iškiltų, nes tokios doktrinos kaip Planetų Grandis arba Septynios Rasės iš karto duoda raktą žmogaus septyneriopai prigimčiai, kadangi kiekvienas principas atitinka tam tikrą planą, planetą bei rasę, ir žmogaus principai kiekviename plane atitinka septyneriopas okultines

jėgas, kurios aukštuose planuose turi siaubingą galią. Tokiu būdu septyneriopas dalinimas duoda raktą siaubingoms okultinėms jėgoms, piktnaudžiavimas kuriomis atneštų nepataisomą blogį žmonijai. Raktas, kuris dabartinei kartai – ypač vakariečiams, apsaugotiems savo aklumo, nemokšiško ir materialistinio netikėjimo okultizmu – net nėra raktas, būtų tapęs juo ankstyvosios krikščionybės amžiuose, okultizmo realumu tikėjusiems žmonėms, jau pradėjusiems savo kritimo ciklą, subrandinusį juos piktnaudžiavimui okultinėmis jėgomis ir pačiu prasčiausiu burtininkavimu.

Dokumentai buvo paslėpti, tai tiesa, bet pačių žinių ir jų egzistavimo faktų šventyklų hierofantai niekada neslėpė, nes jų MISTERIJOS tarnavo disciplinai ir tobulėjimo stimului. Dokumentų duomenys labai seni ir juos nuolat pagarsindavo didieji adeptai, nuo Pitagoro ir Platono iki pat neoplatonikų. Naujoji nazariečių religija į šią per amžius susiklosčiusią tradiciją įnešė blogų pokyčių.

Be to, egzistuoja gerai žinomas ir labai įdomus faktas, kurį autorei patvirtino vienas gerbiamas asmuo, daug metų dirbęs vienoje iš rusų pasiuntinybių: Sankt Peterburgo Imperatoriškose bibliotekose yra keletas dokumentų, įrodančių, kad net vėlesniais laikais, kai Rusijoje laisvai klestėjo masonai ir slaptos mistikų grupės, t. y. praėjusio amžiaus pabaigoje ir šio pradžioje, ne vienas rusų mistikas per Uralo kalnus pasiekė Tibetą, nežinomose Centrinės Azijos Šventyklose ieškodamas žinių ir iššventinimų. Ir ne vienas grįžo atgal su tokiu plačiu žinių spektru, kokio jis niekur Europoje negalėjo gauti. Galėtume pateikti keletą atvejų ir paskelbti keletą gerai žinomų pavardžių, bet toks viešumas galėtų nepatikti tebegyvenantiems minėtų iššventintųjų giminėms. Kam įdomu, tegul peržiūri masonų kronikas bei istoriją Rusijos sostinės archyvuose ir patys įsitikina šių faktų tiesa.

Šie duomenys patvirtina tai, kas ne kartą buvo teigta anksčiau, deja, labai neatsargiai. Užuot pasitarnavę žmonijai, pikti kaltinimai specialiai išgalvotais dalykais ir tyčine apgaule metami tiems, kurie atskleisdavo teisingus, nors ir mažai žinomus faktus, tik užtraukė sunkią

karmą patiems šmeižikams. Bet blogis jau sukurtas ir tiesa daugiau jau negali būti neigiama, kad ir kokios būtų pasekmės.

Mūsų klausia, ar teosofija nėra nauja religija? Jokiu būdu. Tai ne „religija“, kaip ne „nauja“ ir jos filosofija, nes, kaip jau buvo minėta, šis mokslas toks pats senas kaip ir mąstantis žmogus. Dabar jos teiginiai išdėstomi pirmą kartą, bet jau ne vieną kartą buvo atsargiai pateikiami ir išdėstyti europiečių iššventintųjų – ypač D. M. Ragono⁵.

Daug didžių mokslininkų patvirtina, kad niekada nebuvo religijos steigėjo, ar tai būtų arijas, semitas, ar turanietis, kuris būtų *išradęs* naują religiją ar atvėręs naują tiesą. Visi šie steigėjai buvo *perteikėjai*, bet ne pirminiai mokytojai. Jie buvo naujų formų ir aiškinimų autoriai, bet tiesos, kuriomis jie grindė savo mokymus, buvo senos kaip pati žmonija. Tokiu būdu iš daugelio tiesų, tiek iš pradžių žmonijai perduodamų žodžiu, tiek per iššventinimus misterijų metu, tiek ir asmeniškai perduotų iš lūpų į lūpas, išsaugotų bei įamžintų *Adyta* šventyklose, jie pasirinkdavo vieną ar keletą tokių didžių tiesų – realybių, regimų tik tikro išminčiaus bei aiškiaregio akimis, ir paskelbdavo jas masėms. Tokiu būdu kiekviena tauta savo ruožtu gaudavo keletą jos vietiniu arba ypatingu simbolizmu apvilktų minėtų tiesų, kurios laikui bėgant išsivystė į daugiau ar mažiau filosofiškus kultus - mistiškai aprengtą Panteoną. Kaip jis pats kalbėjo: „Aš tik perteikiu, aš negaliu sukurti naujų dalykų. Aš tikiu senaisiais ir todėl myliu juos“²³. Todėl Konfucijų, labai seną įstatymų leidėją istorinės chronologijos požiūriu, tačiau pasaulinės istorijos kontekste – itin šiuolaikišką išminčių daktaras Legge, žinoma, įvardija kaip *perteikėją*, o ne kūrėją.

Autorė taip pat myli juos ir todėl tiki tais senaisiais ir šiuolaikiniais jų išminties paveldėtojais. Ir tikėdama vienais bei kitais ji perduoda dabar tai, ką gavo ir ko pati išmoko, visiems tiems, kurie gali suvokti. O kalbant apie visus tuos, kurie paneigs jos liudijimą – t. y. apie

⁵ D. M. Ragonas (1789 – 1866), frankmasonas, rašytojas ir simbolių žinovas, dar jaunystėje priimtas į *Vrais Amis* ložę, vėliau Paryžiuje įkūrė Trinoposofijos Draugiją. Pasakojama, kad visas savo žinias gavo iš grafo Sen Žermeno. Savo rašytinį palikimą paliko Ložei *Didieji Rytai*. Vert. past.)

²³ *Konfucijaus gyvenimas ir mokymas*, p. 96.

daugumą, – ji nejaus jiems nedraugiškumo, nes jie, iš savo pusės, taip pat turi teisę neigti, kaip ir ji teigti, nes jie ir autorė Tiesą vertina iš visai priešingų išėjties taškų. Pagal mokslinės kritikos taisyklės orientalistas visų pirma turi atmesti kiekvieną akivaizdžią tiesą, kurios jis pats asmeniškai negali iki galo patikrinti. Kaip Vakarų mokslininkas gali vien iš gandų patikėti tuo, apie ką jis nieko nežino? Visa tai, kas pateikta šiuose tomuose, parinkta tiek iš žodinių, tiek ir iš rašytinių mokymų. Pirmoji ezoterinių doktrinų dalis grindžiama etnologijai nežinomos tautos istoriniais paminklais - Stansais. Kaip tvirtinama, Stansai rašyti filologijai nežinoma, kalbų ir dialektų nomenklatūroje nesančia kalba ir paimti iš mokslo atmetamo šaltinio - okultizmo. Ir pagaliau jie pateikiami per tarpininką, nuolat viso pasaulio akyse diskredituojamą visų tų, kurie nekenčia jiems nepatogių tiesų arba turi savo specialią idėją ir stengiasi ją apsaugoti. Todėl reikia iš anksto laukti ir pasiruošti šių mokymų neigimui. Nė vienas, vadinantis save kokių nors tikslųjų mokslų mokslininku, nežiūrės į šiuos mokymus rimtai. Jie bus išjuokti ir atmesti šiame šimtmetyje, bet tik šiame, nes dvidešimtame mūsų eros šimtmetyje mokslininkai pradės pripažinti, kad Slaptoji Doktrina nebuvo išgalvota ar perdėta, bet, atvirksčiai, tėra tik metmenys, ir, svarbiausia, kad šie mokymai ankstesni už vedas. Tai nėra pretenzija į pranašystę, bet faktų žinojimu pagrįsti tvirtinimai. Kiekvieną šimtmetį bandoma parodyti pasauliui, kad okultizmas nėra bereikalingas prietaras. Jeigu durys jau pravertos, jos kiekvieną naują šimtmetį versis vis plačiau. Jau subrendo laikas rimtesniam susipažinimui, nei iki šiol buvo leista, nors vis tik dar labai ribotam.

Argi vedos nebuvo išjuoktos, atmestos ir pavadintos „šiuolaikiniu falsifikatu“ ne kada nors seniai, o tik prieš penkiasdešimt metų? Argi Johnas Lempriere ir kiti mokslininkai vienu metu nepavadino sanskrito iš graikų kalbos kilusiu dialektu? Apie 1820 m., kaip rašo Maxas Mülleris, šventos magų, braminų ir budistų knygos „buvo ne tik nežinomos, bet buvo abejojama net jų egzistavimu, ir nebuvo nė vieno mokslininko, kuris galėtų išversti nors vieną vedų eilutę... iš *Zend*

Avestos ar iš budistų *Tripitako*, o dabar įrodyta, kad vedos - seniausias veikalas, „kurio išlikimas iki šių dienų prilygsta stebuklui.“

Tas pats bus pasakyta ir apie Slaptąją Archainę Doktriną, kai bus pateikti nepaneigiami jos rankraščių egzistavimo įrodymai. Bet amžiai praeis, kol jos bus pateikta daugiau. Kalbėdama apie lyg ir beveik prarastus raktus Zodiako paslaptims, autorė prieš dešimt metų *Atidengtojoje Izidėje* pažymėjo, kad „minėtas raktas turi būti pasuktas septynis kartus, tik tada bus atverta visa sistema. Mes pasuksime jį vieną kartą ir taip leisime neįšventintoms akims pažvelgti į paslaptį. Laimingas tas, kuris supras viską!“

Tą patį galima pasakyti ir apie visą ezoterinę sistemą. Tik vieną kartą raktas buvo pasuktas *Atidengtojoje Izidėje*. Kur kas daugiau paaiškinta šiuose tomuose. Tada autorė dar vos mokėjo tą kalbą, kuria tas veikalas buvo parašytas, ir atskleisti tuos dalykus, apie kuriuos dabar laisvai kalbama, buvo uždrausta. Dvidešimtame amžiuje Išminties Mokytojai gali pasiūsti daugiau žinantį ir geriau prisitaikiusį mokinį perduoti galutinius ir nenuginčijamus įrodymus, kad egzistuoja mokslas, vadinamas Gupta Vidja²⁴, ir kad, panašiai kaip paslaptingi Nilo šaltiniai, dabar pasauliui nušviečiamas visų religijų ir filosofijų šaltinis ilgus amžius buvo pamirštas bei prarastas, bet pagaliau rastas.

Įvadas tokiam veikalui turėtų būti ne šiaip sau įžanga, bet ištisas atskiras tomas, kuriame būtų pateikti faktai, o ne tik paprasti samprotavimai, nes *Slaptoji Doktrina* nėra traktatas ar miglotų teorijų rinktinė, bet apjungia visa tai, ką jau galima paduoti pasauliui dabartiniame šimtmetyje.

Būtų buvę nenaudinga atskleisti šiame kūrinyje netgi tas ezoterinių mokymų dalis, kurios išvengė įslaptinimo, kol nebus nustatytas jų autentiškumas arba bent panašių mokymų egzistavimo tikimybė. Aprašomi teiginiai turi būti pateikiami su įvairiausių autoritetų, senųjų filosofų, klasikinių rašytojų ir netgi kai kurių bažnyčios patriarchų liudijimais, nes kai kurie iš jų žinojo šias doktrinas, tyrinėjo jas, matė ir skaitė apie jas rašytus kūrinius ir netgi buvo įšventinti į senąsias

²⁴ sankr., slaptas mokslas, žinios.

Misterijas, kurių metu buvo alegoriškai pateiktos slaptosios doktrinos. Autorė turės pateikti istorinius ir pasitikėjimo vertus vardus bei žymių senųjų ir šiuolaikinių, pripažintų ir teisingai mąstančių autorių žodžius; taip pat įvardyti kai kuriuos iš slaptųjų menų ir slaptojo mokslo žinomų mokinių bei žinovų, po truputį atskleidžiant (arba, tiksliau, dalinai atskleidžiant) mokslo paslaptis pasauliui visa jų keista archaine forma.

Kaip tai atlikti? Kuris būdas geriausiai tiks šio uždavinio sprendimui? Toks klausimas nuolat iškildavo šių tomų autorei. Paaiškinti mūsų planą būtų galima tokiu pavyzdžiu. Kai turistas keliaudamas iš gerai ištirtos šalies staiga prieina *terra incognita*, apsuptą didžiulių, nepraeinamų kalnų siena, kuri slepia šalį nuo jo žvilgsnio, jis dar nebūtinai turi atsisakyti savo tyrinėjimo planų. Jam iškilo nepraeinamos kliūtys, bet jeigu jis negali asmeniškai įžengti į paslaptinę sritį, jis visgi gali rasti būdą tyrinėti ją per atstumą. Remdamasis jau ištirto aplinkinio gamtovaizdžio suteiktomis žiniomis, jis galės susidaryti gana teisingą vaizdą, jeigu tik užlips ant prieš jį iškilusios sienos aukščiausios viršūnės, nes iš ten jis galės savo malonumui lyginti tai, ką vos išvelgė pro kalnų rūką kopdamas į viršų, su tuo, ką paliko apačioje, ir tai, kas jam atsivers už rūko bei uolas dengiančių debesų.

Panašus išankstinio stebėjimo taškas negali būti pateiktas šiuose tomuose tiems, kurie norėtų susidaryti tikslesnį tekstuose atskleistų priešarchainių laikų paslapčių suvokimą. Bet jeigu skaitytojas turės kantrybės ir pažvelgs į dabartinę Europos religijų ir tikėjimų situaciją, patikrins ir palygins ją su tuo, kas istorijai žinoma apie laikus, buvusius prieš krikščionybės erą, tai jis visus reikiamus duomenis ras šio veikalo antrame tome.

Antrame tome bus trumpai išvardyti istorijai žinomi svarbiausi adeptai ir bus aprašytas misterijų žlugimas, po kurio prasidėjo sistemiškas ir galutinis tikrosios Įšventinimo reikšmės bei Slaptojo Mokslo naikinimas iš žmonių atminties. Nuo to laiko jo mokymai tapo okultiniai, o magija ėmė rodytis tik labai vertinamu, bet dažnai klaidinančiu hermetinės filosofijos pavadinimu. Kaip tikrasis okultizmas buvo vyraujantis mokymas tarp mistikų prieš mūsų erą buvusiuose

amžiuose, taip magija, tiksliau, burtininkavimas su jo okultiniais menais paplito kartu su krikščionybe.

Nepaisant tais ankstyvais amžiais pasireiškusių energingų ir aistros kupinų fanatikų pastangų išnaikinti kiekvieną intelektualaus, protinio pagonių darbo pėdsaką, visa tai patyrė nesėkmę. Bet nuo to laiko šventeiviškumo bei nepakantumo demonas nuolat ir sistemingai darkė kiekvieną šviesesnę puslapį, rašytą priešarchainiais laikais. Net ir istorija savo ne visiškai patikimuose metraščiuose išlaikė pakankamai daug medžiagos apie ankstesnes negandas, kad bešališkai visa tai galėtų nušviesti. Tegul skaitytojas stabteli kartu su mumis mūsų pasirinktame stebėjimo punkte. Jo paprašysime atkreipti savo dėmesį į tūkstantmečius, skiriančius epochą prieš Kristaus gimimą ir periodą po Kristaus gimimo. Šias įvykis – ar jis yra istoriškai tikslus, ar ne – vis tiek pasitarnavo ir tapo pirmuoju ženklu gausybei gynybinių sienų, galinčių pasipriešinti bet kokiai nekenčiamų praeities religijų grįžimo galimybei ar prošvaistei; nekenčiamų ir gąsdinančių, nes jos taip ryškiai nušviečia naują ir specialiai užtemdytą aiškinimą to, kas mūsų dienomis yra žinoma kaip „Naujasis Testamentas“.

Nepaisant ankstyvųjų krikščionybės tėvų pastangų išbraukti Slaptąją Doktriną iš žmonijos atminties, jie patyrė nesėkmę. Tiesa negali būti sunaikinta; todėl ir patiriamos nesėkmės bandant visiškai nušluoti nuo žemės paviršiaus visus senosios išminties pėdsakus, kaip ir bandant įkalinti bei užčiaupti burnas kiekvienam jai prisiekiančiam liudininkui. Tegul skaitytojas pagalvoja apie tūkstančius, o gal net milijonus sudegintų manuskriptų, apie dulkėmis paverstus monumentus su per daug neatsargiais užrašais ir ant jų įrėžtais simboliais; apie ankstyvųjų atsiskyrėlių bei asketų gaujas, klajojusias po Aukštutinio bei Žemutinio Egipto miestų griuvėsius, dykumas bei kalnus, slėnius bei aukštikalnes, ieškojusias ir troškusias sunaikinti kiekvieną obeliską, koloną, rašmenį ar papirusą, prieš kurį kiekvieną jie galėjo tuoj pat pakelti ranką, jeigu tik ant jų būdavo simbolis *Tau* ar koks nors kitas ženklas, kurį savo tikslams panaudojo naujoji religija – ir tada jis pats įsitikins, kodėl tiek mažai išliko praeities relikto. Priešiška nusiiteikusi

ankstyvųjų bei viduramžiškų Krikščionybės ir Islamo fanatizmo dvasia buvo linkusi likti tamsoje bei išlaikyti neišmanyme ir abi šias religijas:

Ir Saulę krauju sutepė; Žemę kapu,

O kapą pragaru pavertė; ir pats pragaras tamsesnis už tamsą tapo.

Abi religijos savo pasekėjus įgijo kardo ašmenimis; abi savo bažnyčias statė ant žmonijos aukų katakombomis grįstos žemės. Ant mūsų eros pirmojo šimtmečio Vartų degė pikta lemią žodžiai – „IZRAELIO KARMA“. Ant mūsų Vartų ateities aiškiaregys pamatytų kitus žodžius, nusakančius žiaurių fanatikų karmą už iškraipytą istoriją, už specialiai iškreiptus įvykius ir už vėlesnių kartų apšmeižtus didžiuosius atvaizdus, neatpažįstamai subjaurotus tarp dviejų Džagannatho vežėčių – fanatizmo ir materializmo: vieno – į viską per daug reaguojančio, kito – viską neigiančio. Išmintingas tas, kuris laikosi aukso vidurio, kuris tiki amžinu viso ko teisingumu. Faigi-Diwanas, „Tūkstančiams sektų priklausiusio, puikių laisvamano kalbų liudytojas“, kalba:

„Didžiojo Prisikėlimo dieną, kai bus atleista už ankstesnius veiksmus, Ka'bacho nuodėmės bus atleistos už jo sugriautų krikščioniškų šventyklų pelenus.“

Prof. Maxas Mülleris prieštarauja:

„Islamo nuodėmės teturi tiek pat mažai reikšmės kaip ir krikščionybės pelenai. Prisikėlimo dieną musulmonai ir krikščionys išvys visą savo religinių doktrinų tuštybę. Už religiją žmonės kovoja Žemėje; danguje jie išvys, kad egzistuoja tik viena tikroji religija – Dieviškos DVASIOS šlovinimas.“²⁵

Kitais žodžiais sakant, „NĖRA RELIGIJOS (ARBA DĖSNIO) AUKŠČIAU UŽ TIESĄ“ (*Satyât Nâsti Paro Dharmah*) – Benareso Maharadžos devizas, kurį prisiėmė Teosofų draugija.

Kaip jau buvo minėta, *Slaptoji Doktrina* nėra naujas *Atidengtosios Izidės* leidimas, nors iš pradžių taip buvo ketinta. Tai greičiau ją paaiškinantis ir, nors nuo jos visiškai nepriklausantis, bet būtinas papildymas. Daug ką, kas tada įėjo į pirmąjį veikalą, tų dienų teosofai

²⁵ *Op. cit.*, p. 257.

vos pajėgė suprasti. *Slaptoji Doktrina* nušvies daugelį pirmuoju veikalu neišspręstų problemų, ypač įžangoje, kuri niekada nebuvo suprasta.

Kadangi tas veikalas lietė tik istorinių laikų ir žlugusių tautų simbolizmą apimančią filosofiją, tai per tuos du tomus tik prabėgomis buvo žvilgtelėta į okultizmo panoramą. Šiame kūrinyje pateikiama išsami kosmogonija ir prieš mūsų Penktą Rasę buvusių Keturių Rasių evoliucija; ir dabar du plačiai apimantys tomai paaiškins tai, kas tebuvo tik paminėta pirmuose *Atidengtosios Izidės* puslapiuose bei kur ne kur išmėtytose užuominose. Šiuose tomuose negalima net pradėti archainių mokslų katalogavimo tol, kol neišspręsti tokie grandioziniai klausimai, kaip kosmogoninė ir planetinė evoliucija bei nuoseklus prieš mus, kaip Adomo protėvis, buvusios paslaptingos žmonijos ir rasių vystymasis. Todėl dabartinis bandymas paaiškinti kai kurias ezoterinės filosofijos paslaptis neturi nieko bendra su ankstesniu veikalu. Autorė turi iliustruoti tai pavyzdžiu:

„Pirmas *Izidės* tomas prasideda nuoroda į archainę knygą, tokią seną, kad mūsų laikų antikvarai galėtų kiek nori ją tyrinėti ir vis tiek nesuprastų, ant ko ji parašyta. Tai vienintelė originali dabar egzistuojanti jos kopija. Pats seniausias okultinės reikšmės žydų dokumentas - *Siprah Dzeniouta* - buvo sudarytas jos pagrindu tais laikais, kai ji jau buvo laikoma visiška relikvija. Viena iš jos iliustracijų vaizduoja dievišką būtybę, išeinančią iš ADOMO²⁶ kaip švytintis lankas, siekiantis išbaigti pilną ratą, o pasiekusi aukščiausią savo apskritimo tašką ši neapsakoma Šviesa vėl užlinksta ir grįžta žemyn į Žemę, atnešdama su savo spiraliniu sūkuriu aukštesnį žmonijos tipą. Artėdama prie mūsų planetos, Emanacija vis labiau ir labiau užtemsta, kol, pasiekusi mūsų Žemę, tampa juoda kaip naktis.“

Ši senoji knyga yra tas pirminis veikalas, iš kurio buvo sudaryti daugelis Kiu-ti tomų. Ne tik šie ir *Siprah Dzeniouta*, bet net ir *Sefir Jecira*²⁷, žydų kabalistų priskiriama jų patriarchui Abraomui (!); *Šu czin*,

²⁶ Pavadinimas panaudotas graikų žodžio *ανδροποζ* prasme.

²⁷ Rabinas Jehoshua Ben Chananea, miręs apie 72 po Kr., yra atvirai pareiškęs, kad jis darė stebuklus knygoje *Sefer Jecira* aprašytais būdais, tuo mesdamas iššūkį kiekvienam skeptikui. Franckas, pateikdamas ištraukas iš babiloniečių *Talmudo*, įvardija du kitus didžius magus rabinus – Chanina ir Oshoi (žr. Franko *Jerusalem, Talmud Sanhedrin*, p. 7 ir t. t.; ir *Die Kabbalah*, p. 55, 56).

kinų pirminė *Biblija*, šventieji egiptiečių Toto Hermio tomai, Indijos puranos, chaldėjų *Skaičių knyga* ir pati *Penkiaknygė*, – visi jie kilo iš vieno ir to paties mažo tomelio. Padavimas sako, kad ta knyga buvo parašyta senzaro kalba – slapta šventa kalba – tiesiogiai užrašant dieviškų būtybių žodžius, padiktuotus savo Šviesos Sūnums Centrinėje Azijoje pačioje mūsų Penktos Rasės pradžioje, nes buvo metas, kai senzaro kalbą mokėjo kiekvienos tautos Įšventintieji, kai ją vienodai gerai suprato tiek toltekų protėviai, tiek ir Atlantidos gyventojai, savo ruožtu paveldėję ją iš Trečios Rasės išminčių – Manuši – išmokusių ją betarpiškai iš Antros ir Pirmos Rasės Devų. Minėta ištrauka iš *Izidės* liečia šių rasių evoliuciją ir mūsų Ketvirtos bei Penktos Rasių žmoniją manvantaroje, arba Vaivasvatos Rate. Kiekvienas Ratas susideda iš Jugų, septynių žmonijos periodų, iš kurių keturi jau praėjo *mūsų* Gyvenimo Cikle. Jau beveik pasiektas vidurinis Penktojo taškas. Kiekvienas supras, kad ši iliustracija simbolinė ir apima viską nuo pat pradžios. Senoji knyga, aprašiusi kosminę evoliuciją ir paaiškinusi viso ko Žemėje pradžia, įskaitant ir fizinį žmogų, bei davusi tikrąją rasių istoriją nuo pat Pirmos iki mūsų Penktos, toliau nieko nerašo. Ji sustojo Kali Jugos pradžioje prieš 4989 metus, kartu su Krišnos, Šviesiausiojo Saulės Dievo, vieną kartą gyvenusio Herojaus ir Atnaujintojo, mirtimi.

Bet egzistuoja ir kita knyga. Niekas iš ją turinčių nelaiko jos labai sena, nes ji atsirado kartu su mūsų Juoduoju Amžiumi, t. y. prieš 5000 metų. Kai po beveik devynerių metų baigsis pirmas pirmųjų penkių tūkstantmečių ciklas, prasidėjęs su Kali Jugos ciklu, tada išsipildys šios knygos – pranašysčių veikalo Juodajam Amžiui pirmojo tomo – pranašystė. Laukti liko neilgai, ir daugelis būsime Naujojo Ciklo aušros liudininkais. Pasibaigus šiam ciklui, tarp rasių bus likviduota nemažai pasekmių ir suvesta daug sąskaitų. Antras pranašysčių tomas ruošiamas nuo didžiojo Budos perėmėjo Šankaračarjos laikų ir jau beveik baigtas.

Reikėtų paminėti dar vieną svarbų istorijos tašką, esantį tarp reikšmingiausių įrodymų, pateiktų apie vieningos, pirminės, pasaulinės Išminties egzistavimą, – bent jau tikrai svarbų studijuojantiems

Daugelis viduramžių okultistų yra pareiškę tą patį, ir netgi neseniai miręs šiuolaikinis magas Eliphass Levis atvirai rašė apie tai savo knygoje apie magiją.

krikščionišką kabalą. Mokymai iš dalies buvo žinomi bent jau keletui bažnyčios tėvų. Istorijos faktai tvirtina, kad Origenas, Sinezijus ir netgi Klemensas Aleksandrietis buvo įšventinti į misterijas dar prieš jiems įsijungiant į Aleksandrijos gnostikų mokyklos neoplatonizmą po krikščionybės kauke. Be to, kai kurios iš slaptųjų mokyklų doktrinų, bet jokių būdu ne visos, Vatikano buvo išsaugotos ir nuo to laiko tapo neatsiejama lotyniškosios bažnyčios misterijų dalis, kaip iškreipti priedai prie pirminės krikščionybės programos. Viena iš jų šiais laikais materializuota Nekaltojo Pradėjimo dogma. Tai paaiškina žiaurios persekiojimus, kuriuos Romos katalikų bažnyčia pradėjo prieš okultizmą, masonybę ir iš viso prieš bet kokį kito tikėjimo misticizmą.

Konstantino laikai buvo paskutinis istorijos posūkio taškas, nepaprastos kovos periodas, pasibaigęs vakarų pasaulyje senųjų religijų sutriuškinimu vardan naujųjų, sukurtų ant tokios lavonų gausos. Nuo to laiko prasidėjo prievartinis ir besąlygiškas, visomis leistinomis ir neleistinomis priemonėmis vykdomas slėpimas nuo smalsaus būsimų kartų žvilgsnio bet kokios perspektyvos į tolimą praeitį už Tvano bei Edeno Sodų ribų. Kiekvienas plyšelis į ten buvo užmūrytas, kiekvienas užrašas, prieš kurį buvo galima pakelti ranką, buvo sunaikintas. Ir visgi net tarp tokių sužalotų užrašų išliko pakankamai tiesos, kad mes galėtume pasakyti, jog juose tebėra visas iš tikrųjų egzistuojančios Pagrindinės Doktrinos neginčijamumas. Fragmentai atlaikė geologinius bei politinius kataklizmus, kad papasakotų savo istoriją; ir kiekvienas toks reliktas liudija, kad Išmintis, dabar Slapta, vieną kartą buvo pats svarbiausias šaltinis, amžinai trykštantis ir maitinęs visus upelius – vėlesnes visų tautų religijas – nuo pirmojo iki paskutiniojo. Periodas, prasidedantis Buda bei Pitagoru ir pasibaigiantis neoplatonikais bei gnostikais, yra vienintelis istorijoje išlikęs židinys, kuriame paskutinį kartą susijungia šviesos spinduliai, einantys iš buvusių amžių ir dar neužtemdyti krikščionių fanatikų naikinimo tamsos.

Tai paaiškina faktą, kodėl autorė turėjo nuolat aiškinti iš praeities paimtus duomenis, pagrįsti juos liudijimais ir parodymais, surinktais iš istorinio periodo, rizikuodama dar kartą būti apkaltinta metodo ir

sistemos trūkumu. Kitų priemonių tiesiog nebuvo. Pasaulis turi susipažinti su daugelio adeptų, išventintų poetų, rašytojų klasikų kiekvieną šimtmetį daromomis pastangomis įamžinti ir išsaugoti žmonijai kūrinuose bent žinias apie tokios filosofijos egzistavimą, jeigu ir ne pačias jos dogmas. 1888 metais Išventintieji tikrai liktų nesuprasti ir net taptų neįmanomu mitu, jeigu nebūtų įrodyta, kad panašūs Išventintieji gyveno visais istoriniais amžiais. Ir atlikti tai buvo įmanoma tik pateikiant pavadinimą, skyrių ir eilutę, kur buvo paminėti šios didžiosios asmenybės, prieš kurias ir po kurių rikiuojasi ilga ir begalinė didžių mokslų didžiųjų Mokytojų eilė, tiek priešvaninių, tiek ir potvaninių. Tik tokiu būdu, remiantis pusiau legendiniu ir pusiau istoriniu autoritetu, buvo galima pasakyti, kad okultinės žinios ir tos jėgos, kurios pasiekiamos žmogui per išventinimus, nėra visiškai išgalvotos, jos senos kaip pats pasaulis.

Todėl mano teisėjams iš praeities ir ateities, ar tai bus rimti literatūros kritikai, ar tie patys karingi literatūros dervišai, kurie apie knygą sprendžia pagal autoriaus vardo populiarumą arba nepopuliarumą ir kurie vos pažvelgę į knygos turinį iš karto prilimpa prie jos kaip žudančios *bacilos* prie silpnų kūno vietų – aš neturiu ką pasakyti. Nenusižeminsiu ir tiek, kad pastebėčiau tuos paikus juodintojus – laimei, ne tokius gausius, – kurie, tikėdamiesi į save atkreipti visuomenės nuomonę, žemina kiekvieną rašytoją, kurio vardas bent kiek labiau žinomas už jų pačių, ir apsiputodami loja ant savo pačių šešėlio. Daugelį metų jie tvirtino, kad doktrinos, publikuotos *Theosophist'e* ir vainikuotos *Ezoteriniu budizmu*, buvo šių eilučių autorės *išmislas*, dabar jie pasuko frontą ir paskelbė *Atidengtąją Izidę* bei visus kitus kūrinius plagiatu iš Eliphaso Levio(!), Paracelso(!!) ir *mirabile dictu* budizmo bei bramanizmo (!!!) veikalų. Tai prilygsta kaltinimui, kad Renanas nuplagijavo savo *Kristaus gyvenimą* nuo Evangelijos ar kad Maxas Mülleris paėmė savo *Šventąsias Rytų Knygas* arba *Fragmentus* iš braminų ir Gautamos Budos filosofijos. Plačiau ir *Slaptosios Doktrinos* skaitytojams galiu pakartoti tai, ką seniai esu pasakiusi ir ką dabar įvelku į Montaigne žodžių rūbą:

„Mielieji ponai, čia aš jums pateikiau tik rinktinių gėlių puokštę ir ne pridėjau nieko nuo savęs, išskyrus jas rišančią giją.“

Sutraukykite „giją“ į gabalus ar sudraskykite ją, jeigu norite, bet jūs niekada negalėsite sunaikinti faktų puokštės. Jūs galite tik nepripažinti jų, bet nieko daugiau.

Mes galime baigti atsisveikinimo žodžiais, skirtais pirmajam tomui. Būsimųjų skyrių, kuriuose daugiausiai kalbama apie kosmogoniją, įvade kai kurie klausimai gali atrodyti bereikalingi, bet dar vienas argumentas verčia mane juos aptarti. Kiekvienas klausytojas neišvengiamai vertins pateiktus teiginius pagal savo paties turimas žinias, savo patirtį bei sąmonę, savo vertinimus grįsdamas tuo, kas jam jau žinoma. Šį faktą teko nuolat turėti mintyje, iš čia ir yra kilę visos pirmojo tomo pastabos, priklausančios, tiesą sakant, antrajam veikalui tomui, bet kurių nebuvo galima nutylėti be rizikos, kad skaitytojas galėtų palaikyti visa tai šiuolaikinio proto sukurta pasaka – fantazija.

Taigi Praeitis padeda suvokti Dabartį, o Dabartis padės geriau įvertinti Praeitį. Laiko klaidos gali būti paaiškintos ir pašalintos, bet vis tiek daugiau ar mažiau tikėtina – ne, šiuo atveju, tikrai žinoma, – kad dar kartą daugelio amžių ir istorijos liudijimai sėkmingai pasieks tik nedaugelį intuityvių asmenybių protų, kitaip tariant, visai nedidelį ratą. Bet šiuo, kaip ir visais kitais panašiais atvejais, nuoširdūs ir atsidavę mokiniai gali pasiguosti pateikdami šiuolaikiniam skeptiškam sadukėjui jo atkaklaus užsispyrimo ir fanatizmo matematinius įrodymus bei paminklą. Kažkur Prancūzų Akademijos archyvuose dar galima rasti įžymų tikimybių dėsnį, kurį žinomi matematikai algebros lygtimis išvedė skeptikų naudai. Jis sako: jeigu du asmenys duoda savo parodymus apie tą patį faktą, tai kiekvienas iš jų faktui suteikia $\frac{5}{6}$ tiesos; tada šis faktas turės $\frac{35}{36}$ tiesos; t. y. jo tikimybės santykis su netikimybe atitiks kaip 35 su 1. Jeigu bus sujungti trys parodymai, tikimybė duos $\frac{215}{216}$. Dešimties asmenų parodymai, kai kiekvienas iš jų prilyginamas $\frac{1}{2}$ duos $\frac{1023}{1024}$ ir t. t. Okultistas gali pasitenkinti panašia tiesos tikimybe, nesirūpindamas didesne.